

עבודת 'כל' חלקי ליל הסדר הק' היא, להתבונן על כל הטוב שעושה עמנו הקב"ה ולהודות עליהם!!!

בבחינת גופו בין בבחינת צרכיו, עכ"ל. אם אך יתבונן מעט יכיר באמיתות הדברים, תינתר נפשו ממקומה בראותו גודל אהבת המקום ב"ה אליו.

וכן כתב בקב הישר (פי"ח) וז"ל: "אין לך אדם שלא נעשה לו נס, בפרט בדורות האלו אשר הצרות גוברות בכל יום ויום, גזירות, מלחמות עצומות, חרב ורעב, מצור ומצוק, וחלאים רבים. ומי אשר האיר עליו הקב"ה חוט של חסד, והצילו מכל פגעים הנזכרים לעיל, יהיה לו לזיכרון תמיד חסדי ה', ולא להיות מכפויי טובה."

"ולא זו בלבד, אלא כל מי אשר משפיע עליו הקב"ה שפע של ברכה, שזכה לישב בביתו בהשקט ובבטח, ופרנסתו היא סדורה, צריך ליתן שבח והודיה למקום על זאת, ומה מאוד מזהיר בספר חרדים שחיוב הודאה זו היא בכלל מצוות עשה של הגדת היום לה' אלקיך כי באתי אל הארץ אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו (דברים כו, ג), מכאן אזהרה על בני אדם המקבלים טובה והשפעה מהשי"ת ליתן שבח והודאה, ולא לקרות קול קובלני (מתרעם) כדרך צרי העין, אשר יותר מאשר נצרך להם, נותן להם ה' מזון ומחיה, ואפילו הכי כל ימיהם במה קובלים ובוכים", עכ"ל.

ובעצם זהו כל עבודות ליל הסדר, כמ"ש הרמב"ם (בספר המצוות מ"ע קנ"ז), וז"ל: "היא שצונו לספר ביציאת מצרים בליל חמשה עשר בניסן בתחלת הלילה כפי צחות לשון המספר, וכל מה שיוסיף במאמר ויארך הדברים בהגדלת מה שעשה לנו השם ומה שעשו עמנו המצרים מעול וחמס, ואיך לקח השם נקמתנו מהם, ובהודות לו יתברך על מה שגמלנו מחסדיו יהיה יותר טוב, כמו שאמרו כל המאריך לספר ביציאת מצרים הרי זו משובח", עכ"ל.

הרי שבכלל מצות יציאת מצרים, יש חובה להודות להקב"ה על חסדיו המרובים שגמלנו בהוציאנו ממצרים, וכן הוא לשון החינוך (מצוה כא), וז"ל: "לספר בענין יציאת מצרים בליל חמשה עשר בניסן כל אחד כפי צחות לשונו, ולהלל ולשבח השם יתברך על כל הנסים שעשה לנו שם", עכ"ל.

וכן הוא לשון הרמב"ן פר' בא עה"פ ליל שמרים הוא ליהנה להוציאם מארץ מצרים הוא הלילה הזו ליהנה שמרים לכל בני ישראל לדרתם (שמות יב, מב), וז"ל: "שמרים לכל בני ישראל לדרתם, שישמרו אותו לעבוד בו לפניו באכילת הפסח וזכירת הניסים, ולתת הלל והודאה לשמו, כמו שאמר (להלו יג, י), ושמרת את החקה הזאת, ואמר (דברים טז, א) שמור את חדש האביב", עכ"ל.

« כל מצוות ליל הסדר, מטרתן להודות ולהלל להקב"ה! »

אמנם באמת חובה זו של הודאה בליל הסדר אינה רק במצות סיפור יצי"מ, אלא גם בשאר מצוות ליל הסדר נכלל ענין ההודאה להקב"ה על כל הטובה והחסד שעשה עמנו בהוציאנו ממצרים.

דהנה בענין מצות ד' כוסות מבואר במהרש"א (ברכות נד): שהם מדין ארבעה צריכים להודות, וז"ל: "כי ד' סיבות הכוללים, והם המונעים לאדם מהגיע אל שלימותו ותכליתו, הא', (פי' הולכי מדברות) שאין לו במה להתפרנס וצריך לרדוף אחר פרנסתו. הב', (פי' חבוש בבית האסורים) שיש עליו יד שונאים וא"א לו לעבוד ה' (עבודה) שלימה מפניהם. הג', (פי' חולה

« מדוע קרבן תודה נאכלת רק ליום ולילה אחת?? »

כתוב בפרשתינו אם על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה חלות מצות בלולת בשמן ויקי מצות משחים בשמן וסלת מרבכת חלת בלולת בשמן (ויקרא ז, יב).

ישנם ארבעה סוגי קרבנות. עולה, חטאת, אשם ושלמים. קרבן שלמים אינו בא על חטא, אלא קרבן שהביא אדם שביקש 'לשתף' את השי"ת בשמחתו. בעל הקרבן קיבל את הבשר, הכהן קיבל את החלקים המגיעים לו, והאימורים נשרפו על המזבח. כולם השתתפו בקרבן זה ונהנו ממנו.

קרבן תודה בעצם היה קרבן שלמים, והשתנה דינו משאר קרבנות השלמים בכך שכל קרבן שלמים היה נאכל לשני ימים ולילה, ואילו קרבן תודה יום ולילה. כלומר, אם הובא קרבן תודה אחרי הצהריים, הוצרכו לגמור לאכול את כל הבשר עד עלות השחר, בעוד שהקרבן שלמים יש גם את יום מחרת לגמור בו את אכילת הבשר.

דבר נוסף שהתייחד בו קרבן תודה, שבעל הקרבן הביא גם לחמי תודה, שנאכלו בחלקם ע"י הכהנים וחלקם ע"י הבעלים.

והנה כשאדם הביא קרבן שלמים, הוא היה מקבל הרבה בשר, ומאחר והוא לא היה יכול לאכול הכל לבדו תוך שני ימים ולילה אחד, היה מזמין כמה אנשים נוספים ידידיו וקרוביו שיאכלו עמו.

אבל בקרבן תודה, שצריך לאוכלו תוך יום ולילה, וכמו כן ישנם ארבעים לחמי תודה שצריך לאוכלם תוך כדי זמן זה, הוצרך בעל הקרבן להזמין הרבה יותר אנשים, ועל ידי זה היו מתפרסמים נסיו וחסדיו של השי"ת.

כאשר השי"ת עושה חסד עם אדם, עליו לפרסם זאת, זה דבר חשוב מאוד, כמ"ש בתהלים יספרו מעשיו בְּרִנָּה וגו' (תהלים קז, כב), וירוממוהו בְּקִהָל עַם (תהלים קז, לב), לכן הנוסח בפרק 'מזמור לתודה' (תהלים ק), הוא הריעו לה' פֶּל הָאָרֶץ (תהלים ק, א), להודות להקב"ה בקול רם ולפרסם שמו בכל הארץ, לְךָ אֲזַבַּח זֶבַח תוֹדָה וּבְשֵׁם ה' אֶקְרָא (תהלים קטז, יז).

כשמדברים על הקב"ה ומפרסמים את חסדיו, אנו מעבירים לאנשים מסביבנו שמחה, בריאות וכל דבר טוב, כי על ידי סיפור המעשה אנשים באים לידי הכרה בהשי"ת ואף לאהבת ה' ודביקות בו שהיא מקור כל הטוב שבעולם.

« איך נוכל להקריב קרבן תודה גם בימינו אנו...?? »

הנה ידוע שדברי התורה הק' הם נצחים ואמורים בכל דור ודור, שאף אם מפני חטאינו גלינו מארצנו ואין אנחנו יכולים להביא קרבן תודה כפשוטו לבית המקדש, אך עדיין מקום הניחו לנו להלל בפינו במזמור לתודה, ליתן שבח והודאה לאבינו שבשמים, כי עלינו להכיר בטובתו של הבורא ית"ש וברוב חסדו אשר מפליא לעשות עמנו, שהרבה יותר ממה שמגיע לאדם בדין הקב"ה מיטיב עמו בכל עת ובכל שעה, בכל מקום ובכל זמן, בגוף ובנשמה, ברוח ובגשם, וכמו שכתוב **האור החיים הק' ז"ע** (שמות כב, ו), וז"ל: "אין לך שעה ורגע שאין הקב"ה עושה פעולה עם האדם בין

ונתרפא) מי שבטבע חולה וחלש מלעסוק בתורה ומצותיה. הד', (פי' יורדי הים) ריבוי עושר וטרדה המבטלו מתורה ומצות.

"ולפי שד' מעיקים וצרות האלו הם חולאים שבישראל בגלות, כמפורש בתוכחות, ע"כ כשישראל נגאלו ממצרים ומד' מעיקים אלו אמרו בב"ר שע"כ נאמרו ד' כוסות בחלום שר המשקים שם, דעל שם זה תקנו ד' כוסות של פסח בגאולת מצרים, וע"כ נאמר בו ד' לשונות של גאולה וגאלתי והוצאתי והצלתי ולקחתי, לפי שנגאלו מארבע צרות אלו. ועל שם זה אמרו שם שהקב"ה מביא ד' כוסות של תרעלה על עובדי גלולים, ומשקה לישראל ארבע כוסות של ישועה, כמפורש באורך שם, דהיינו על שם ישועה מארבע צרות ומעיקים המתהוים בגלות. והוא ענין שמספר בו ארבע הצריכין להודות, שהם בעצמם מצירים הכוללים ומונעים האדם מהשיג שלימותו, שמכולם נצולו בגאולתו וכו"ו עכ"ל. (ועיי' שהאר"ך בביאור הפסוקים במזמור ק"ז שם שנרמז שיעבוד וגאולת מצרים).

הרי מבואר במהרש"א, דיסוד ענין הד' כוסות של ליל הסדר הוא מענין ארבעה צריכין להודות, כי כלל ישראל ביציאתם ממצרים היו בבחינת יורדי הים, הולכי מדברות, חולים שנתרפאו, וחבושים בבית האסורים שיצאו. יורדי הים, שירדו לים וניצלו בקריעת ים סוף. הולכי מדברות, שהלכו במדבר והיה להם עינוי רב, ונתן להם הקב"ה המן השליו והבאר. חולה ונתרפא, שנחלו במצרים בכל מיני חולי ע"י העבודת פרך, וזכו לרפואה בשעת מתן תורה. חבוש בבית האסורים ויצא, שהיו משועבדים ומאוסים תחת יד מצרים ונגאלו. ועלינו להודות להקב"ה בכל שנה ושנה על גאולתנו ועל פדות נפשנו מכל ארבע צרות אלו בד' כוסות.

כמו כן מצאנו בענין מצות מצה בליל הסדר, שכתבו הראשונים שהם כנגד לחמי התודה שהביאו מקריבי התודה לה'. דכתב הרא"ש (ערבי פסחים ס"ל) והביאו הטור (סי' תע"ה) "דמנהג לעשות המצות מעשרון אחד, זכר ללחמי תודה, כיון שנתחייבנו להודות לה' מדין יוצא מבית האסורים". וביאר הבית יוסף וז"ל: "ומה שכתב שהיוצא מבית האסורין מביא תודה, טעמו, דכיון דבפסח יצאו ישראל ממצרים שהיו אסורים שם, והיוצא מבית האסורים מביא תודה (ברכות שם), נהגו לעשות מצות אלו כעין לחמי תודה", עכ"ל. הרי שגם במצות מצה, יש ענין הודאה לה' כמו המביא קרבן תודה.

וכן מצאנו במרדכי (סדר ליל פסח) שכתב, דמטעם זו לוקחים שלוש מצות וז"ל: "ויש אומרים, דלכך צריך שלוש מצות לזכר לחמי תודה, כדאמרין ד' צריכין להודות, וחשיב יוצא מבית האסורים, והשתא נמי נגאלו משעבוד מצרים. ובלחמי תודה היו ג' מינים מצה (מנחות עז.), ואע"ג דבלחמי תודה היו ארבעים חלות, מ"מ אם אפאן בדיעבד ד' חלות יצא (שם), והשלשה היו ממצה והד' מחמץ", עכ"ל.

הרי מבואר גם בדברי המרדכי דהג' מצות יש בהם ענין הודאה להקב"ה על שהוציאנו מבית האסורים. כמש"כ המהרש"א הנ"ל, שהיו ישראל במצרים אֲסִירֵי עֵינֵי וּבְרָזָל (תהלים קו, י), כדכתיב וַיֹּצֵא אֶתְכֶם מִפֶּן הַבְּרָזָל מִמִּצְרַיִם (דברים ד, כ) ויצאו משם.

« מה הדבר שחזק יותר לפעול מהתפילה עצמה!?! »

הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל (תשובות חדשות לרע"א בסופו) מבאר לשון הפסוק זָבַח תוֹדָה יִכְבְּדֶנּוּ וְשֵׁם דָּרָךְ אֲרָאֵנוּ בִישַׁע אֱלֹקִים (תהלים נ, כג), שהכוונה ב'זובח תודה', שרגיל בפרקי הודאה, הרי הוא 'שם דרך', מכין את הדרך 'לאראנו בישע אלוקים', שעל ידי שמודה תמיד הרי היא פותח שביל ושער לקרב את ישועתו השלימה, וז"ל:

"כי מלבד שזה מדרך השכל, שמי שהוא מקבל טובה מזולתו, אף אם המטיב הוא מאיש ההמוני שראוי לומר לו תשואת חן חן, וביותר אם קבלת הטוב מאיש שר וגדול, וזה גזור השכל לכל איש ישר הולך, אודיעכם שנוסף על זה שזה עצמו לטובתו, ככתוב זָבַח תוֹדָה יִכְבְּדֶנּוּ וְשֵׁם דָּרָךְ אֲרָאֵנוּ בִישַׁע אֱלֹקִים. והמכוון, כי מי שמקבל טובה מזולתו ואינו מכיר את הטובה ואינו נותן לו הודאה על כך, אין לו לצפות שיחזור המטיב להיטיב עמו פעם אחר פעם, אחרי שרואה שאין מחשיב טובתו לכולם. אבל אם מראה שמכיר טובתו ונותן לו שבח והודאה, זהו גורם לחזור ולהיטיב עמו כמה פעמים."

"וכך אמרו חז"ל (ברכות ריש פ"ו) 'כל הנהנה מעוה"ז בלא ברכה כאלו גזל מכנסת ישראל', כי חז"ל קבעו ברכה לכל מין ומין קודם שיאכלנו, ללחם ברוך המוציא לחם, לפירות האדמה בורא פרי האדמה, לפירות האילן בפה"ע, וכן לכולם. כי הקב"ה נותן מטר בעתו להוציא לחם ומזון לנו לחיותינו, ולזה ראוי להכיר הטובה ולברך את ה' מקודם שנהנה מהן, ועי"ז גורם שיוסיף ה' ליתן השפעה בכל המינים לטובתנו."

"ולזה אמר השם, זָבַח תוֹדָה, כי קרבן תודה בא על הנס שניצול מאיזה צרה, מקריב תודה שזה שבח והודאה להשי"ת, ואמר זָבַח תוֹדָה יִכְבְּדֶנּוּ, וזכה וְשֵׁם דָּרָךְ לֵאמֹר בִישַׁע אֱלֹקִים, שע"ז אחזור ואראנו גם לעתיד בישע אלוקים", עכ"ל.

מעשה יש לנו עצה נפלאה לזכות לישועות, שבעת צרה וצוקה רח"ל יתבונן ויחפש עד כמה יש לו להודות להקב"ה על חסדיו המרובים שגומל עמו בכל עת ורגע, וכגון המתייסר ברגלו ח"ו, יודה להקב"ה על שאר רמ"ז אברים הפועלים כהוגן, וכן בכל דבר ודבר, שיתעמק בדעתו ויחשוב כמה חסד עושה עמו השי"ת על כל נשימה ונשימה, ושיש לו בני משפחה חברים וידידים המחזים אותו ומסייעים בעדו וכיוצא בזה, ובכח ההודאה יעורר רחמי ה' עליו ויזכה להיושע מכל צרותיו.

וכך איתא במכילתא (בשלח פ"ג), עה"פ וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה מֵה תִצְעַק אֵלַי וגו' וְאָתָה הָרַם אֶת מִטְּךָ וְנָטָה אֶת יָדְךָ עַל הַיָּם (שמות יד, יד-טו) "אמר הקב"ה למשה, משה, בני נתונים בצרה, הים סוגר ושונא רודף, ואתה עומד ומרבה בתפלה, אמר לפניו ומה בידי לעשות, אמר לו הרם את מטך ונטה את ידך על הים וגו', ואתה תהא מרומם ומשבח ונותן שיר ושבח והודאה וגדולה ותפארת והוד והלל למי שהמלחמות שלו", עכ"ל. מבואר בדברי המכילתא, שיש בכח והודאה להקב"ה לפעול יותר מצעקה ותפילה.

ומפורש כתב הרה"ק הנועם אלימלך זי"ע (ליקוטי שושנה), עה"פ פְּדוּת שְׁלַח לְעֹמֵם צְוָה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ (תהלים קיא, ט), וז"ל: "דהנה הבורא ב"ה שולח רפואה קודם המכה, ומה הוא הרפואה, היינו תהילותיו ושבחיו שאנחנו משבחים ומפארים את שמו הגדול ותורתו הקדושה, וזהו 'בורא רפואות' על ידי 'נורא תהילות', מחמת תהילותיו הנוראים הם הרפואות. וזהו 'פדות שלח לעמו' היינו שהשם יתברך ב"ה שלח מקודם פדות מכל צרות ומכות קודם למכה, היינו על ידי ש'ציוה לעולם בריתו, דהיינו התורה השלוחה לנו קודם לכל דבר המגינה ומצילה עלינו ועל כל ישראל אמין", עכ"ל.

והביאור בזה הוא, כי המתפלל ומבקש שיעשה הקב"ה עמו נס או רפואה, אזי בודקים את מעשיו אם הוא זכאי וראוי לכך, ולכן אפשר שח"ו לא תיענה בקשתו, אך בשעת הודאה שהוא משבח הקב"ה אי אפשר לעכבו שאין כל מקטרג ומשטיין כי בשמים רוצים לשמוע שבחו של מקום, על כן המשכיל מתפלל אל הקב"ה מתוך הודאה ותפלה כזו ודאי עולה עד לשמי השמים ועוברת כל המחיצות המבדילות בלי שום מפריעים ומשטינים, וממילא מובטח לו שתפילתו תתקבל.